

Hållbarhetsguide

Den här guiden syftar till att ge praktiska tips för att minska negativ miljö- och klimatpåverkan när en gemenskapsodling planeras, anläggs och drivs över tid.

- Låg vattenförbrukning
- Biologisk mångfald
- Giffri skötsel
- Återbrukat och lokalt anskaffat material i första hand

Målet är att skapa en odling som är resurssnål både vid anläggning och i den långsiktiga driften. En hållbar gemenskapsodling innebär också en enkel långsiktig skötsel!

1. Utgå från platsen innan ni köper nytt

Börja med att inventera vad som redan finns: befintlig jord, sol- och skugglägen, vattenflöden, lågpunkter, träd, buskar, blommande växter, möjliga återbruksmaterial samt tillgång till vatten, kompost och förråd.

Det mest hållbara är ofta att anpassa odlingen efter platsen, inte att bygga om platsen från grunden. Om marken redan har god jord kan ni odla direkt i markbäddar i stället för att köpa stora mängder ny jord och virke.

2. Minimera inköp av ny jord

Om marken kan vara förorenad, till exempel nära äldre industrimark, hårt trafikerade vägar eller gamla byggnader, bör man först kontrollera markens historik och vid behov använda upphöjda bäddar med ren jord.

- Återanvänd befintlig matjord om den är lämplig och bygg upp jorden med kompost, löv, gräsklipp och växtrester.
- Köp bara ny jord där det behövs för odlings säkerhet och växtkraft, och välj i första hand torvfria produkter.

3. Välj återbrukat och hållbart material

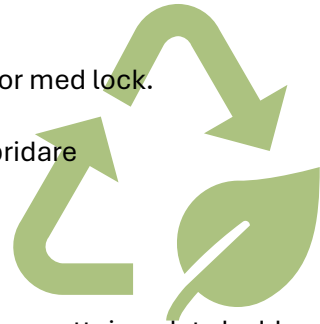
Använd gärna begagnade pallkragar, återbrukat virke, tegel, sten eller kantmaterial från platsen, återbrukade hinkar, tunnor och krukor, begagnade redskap och lokalt flis från trädbeskrining.

Undvik eller begränsa tryckimpregnerat virke i kontakt med odlingsjord, plastprodukter med kort livslängd, engångsduk, tunn plast, och långa transporter av tungt material.

4. Planera för låg vattenförbrukning

Samla regnvatten från tak där det är möjligt och använd vattentunnor med lock.

- Välj gärna droppbevattning eller vattenkannor i stället för spridare
- Täck jorden med gräsklipp, löv eller halm
- Välj grödor som klarar lokalt klimat
- Gruppera törstiga växter tillsammans

Genom att täcka jorden minskar inte bara avdunstning och behovet av vattning, det skyddar även mikrolivet i jorden.

5. Bygg jordhälsa i stället för att köpa insatsvaror

Starta kompost för växtrester, använd löv som jordförbättring, täck med gräsklipp och odla gröngödsling i bäddar som vilar.

Undvik konstgödsel som standardlösning. Använd naturgödsel eller kompost där det behövs och låt vissa växtdelar ligga kvar som marktäckning.

6. Stärk biologisk mångfald

Plantera blommande växter från tidig vår till sen höst och välj gärna inhemska eller pollinatörsvänliga arter. Bra växter att börja med är ringblomma, honungsfacelia, gurkört, lavendel, timjan, gräslök, oregano, solros, rödklöver och blåklint.

Fler tips är att:

- Skapa insektshotell, ex. sandblotta eller död ved
- Lämna en liten vildare hörna i odlingen
- Odla flera grödor i blandning
- Sätt upp vattenfat för insekter och fåglar (byt vatten regelbundet)

7. Undvik kemikalier och onödiga risker

Ha tydliga regler från start:

- Inga kemiska bekämpningsmedel
- Ingen konstgödsel som standardlösning
- Inga material med okänt ursprung i direkt kontakt med odlingsjord

Undvik slipers eller behandlat rivningsvirke i bäddar, invasiva växter samt jord från okända eller misstänkt förorenade platser.

Vid skadedjur rekommenderas fiberduk eller nät, samodling, handplockning, växtföljd, naturliga fiender och acceptans för viss förlust.

8. Minska transporter och maskin användning

Samordna inköp och leveranser och köp (så långt det är möjligt) tungt material lokalt, låna släp gemensamt och välj en leverans i stället för många små.

Använd handverktyg där det räcker och undvik markberedning med maskin om den inte behövs.

9. Gör odlingen lätt att sköta

En gemenskapsodling med låg miljöpåverkan ska inte bara vara hållbar vid etablering och invigning, den ska också vara lätt att sköta.

Planera därför för tydlig ansvarsfördelning, odlings- och vattningsschema, enkel redskapsförvaring, årlig jordvård och gemensamma arbetsdagar.

Ta gärna inspiration från vår organisationsguide och vill ni sätta egna hållbarhetsmål kommer här några tips. Glöm då inte att också fira när målen nås!

Område

Material

Jord

Vatten

Bekämpning

Biologisk mångfald

Transport

Skötsel

Mål

Minst 50 procent återbrukat eller lokalt material

Torvfri jord och lokal kompost

Regnvatten används där det är möjligt

Inga kemiska bekämpningsmedel

Minst 20 procent av odlingsytan innehåller blommande växter

Samordnade inköp och få leveranser

Årlig plan för jordförbättring och kompostering